

Programma VAWOZ

Addendum bij BIJLAGE D

IEA Achtergrondrapport Omgeving

Datum: 10 April 2026

Versie: 1

In opdracht van:

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3
1.1	Waarom dit addendum	3
1.2	Vervolg	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Regio Noordzee en grote wateren	5
2.1	Procesbeschrijving	5
2.2	Conclusie	6
3	Noord-Nederland	7
3.1	Procesbeschrijving	7
3.1.1	Omgevingsproces in PAWOZ-Eemshaven	7
3.1.2	Omgevingsproces regio Noord-Nederland in programma VAWOZ	8
3.2	Conclusie	10
4	Regio Noord-Holland	12
4.1	Procesbeschrijving	12
4.2	Conclusie	15
5	Regio Zuid-Holland	16
5.1	Procesbeschrijving	16
5.2	Conclusie	17
6	Regio Noord-Brabant	18
6.1	Procesbeschrijving	18
6.2	Conclusie	20
7	Regio Zeeland	21
7.1	Procesbeschrijving	21
7.2	Conclusie	22

1 Inleiding

1.1 Waarom dit addendum

Programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (Programma VAWOZ) heeft in verschillende regio's onderzocht waar energie van wind op zee kan worden aangeland. Als bijlage bij het programma, is het IEA Deelrapport Omgeving opgenomen. Dit deelrapport geeft inzicht in welke belangen, thema's en aandachtspunten, vanuit het perspectief van omgevingspartijen, per regio zijn ingebracht. Het zijn uitingen van omgevingspartijen, die via het deelrapport omgeving meegenomen worden in het integrale effectenonderzoek. Onderzochte regio's zijn de Noordzee, Noord-Holland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland.

Het definitieve IEA deelrapport Omgeving dateert van juni 2025. Het is, samen met de overige onderzoeken en het hoofdrapport IEA/planMER, in definitieve vorm gedeeld met medeoverheden, om op basis van deze informatie hun regioadvies te kunnen opstellen. Sindsdien heeft het omgevingsproces echter niet stilgelegen. In de periode na definitief worden van het deelrapport omgeving, zijn in de verschillende regio's nog verschillende (duidings-) gesprekken geweest met medeoverheden en omgevingspartijen. Dit addendum geeft inzicht in het omgevingsproces en de belangrijke uitkomsten daarvan, na gereedkomen van de onderzoeken. Het gaat om de periode tussen juli 2025 en april 2026, het moment van gereedkomen van het ontwerpprogramma. Relevante aandachtspunten uit dit addendum zijn nog meegenomen in de afwegingen in het ontwerpprogramma.

Het addendum bevat:

- Een procesbeschrijving: welke bijeenkomsten vonden plaats in de periode juli 2025 - april 2026, wat zijn de belangrijkste uitkomsten van die bijeenkomsten.
- Bij nieuwe perspectieven, een aanvulling op de thema's zoals weergegeven in het deelrapport Omgeving, definitieve versie juni 2025.
- Een beschrijving op hoofdlijnen van de belangrijkste aandachtspunten uit gevoerde één-op-één gesprekken.

1.2 Vervolg

Na het definitief worden van dit addendum, gaat het omgevingsproces door. Het accent van ophalen van aandachtspunten uit de omgeving komt te liggen op het informeren van de bredere omgeving (zoals omwonenden) over Programma VAWOZ en de voorkeursalternatieven die hierin opgenomen zijn. Dit gebeurt met de inzet van nieuwsbrieven, sociale media uitingen en animaties die met hulp van medeoverheden in de regio verspreid worden. Na terinzagelegging van het ontwerpprogramma, wordt de brede omgeving in staat gesteld zich via een webinar of informatieavond in de regio (in de buurt van de voorkeursalternatieven) te laten informeren over de inhoud van het programma. Omdat het proces in regio Noord-Nederland afwijkt van de andere regio's, is in dat betreffende hoofdstuk meer uitgebreid opgenomen hoe het proces er de komende periode uit komt te zien. Voor de overige regio's is dat zoals hiervoor beschreven.

1.3 Leeswijzer

Dit addendum moet worden gelezen als oplegnotie op het definitieve deelrapport Omgeving (versie 3, d.d. 27 juni 2025). Het bevat:

- In de eerste paragraaf van de regiohoofdstukken een beschrijving van bijeenkomsten die plaatsvonden in de periode juli 2025-april 2026 en de belangrijkste uitkomsten van die bijeenkomsten.
- In de tweede concluderende paragraaf eventuele nieuwe perspectieven of een aanvulling op de thema's uit het deelrapport Omgeving (versie 3, d.d. 27 juni 2025).

2 Regio Noordzee en grote wateren

Het hoofdstuk regio Noordzee is tot stand gekomen op basis van werksessies en gesprekken met omgevingspartijen.

2.1 Procesbeschrijving

In de werkgroep Energie en Infrastructuur van het Noordzeeoverleg zijn resultaten uit de IEA en de eerste inzichten voor het ontwerpprogramma toegelicht. De voorzitter van het Noordzeeoverleg heeft met een brief haar bevindingen kenbaar gemaakt. In het ontwerpprogramma (hoofdstuk 6) wordt een verwijzing naar alle ontvangen adviezen opgenomen.

Overleg landelijke natuurorganisaties

Op 24 maart 2026 heeft een overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers van landelijke natuurpartijen. Doel van dit overleg was om aanwezigen bij te praten over de ontwikkelingen binnen het programma. Dit overleg is in eerste instantie in het leven geroepen naar aanleiding van vragen van natuurpartijen over de integrale benadering van land en zeeroutes. Aanwezigen kwamen met de volgende aandachtspunten:

- Overvisbaarheid van infrastructuur is in de Voorzittersbrief van het Noordzeeoverleg opgenomen als aandachtspunt. Echter, de natuurversterkende maatregelen die bij kruisingsbouwwerken worden getroffen, worden door het overvissen weer ongedaan gemaakt.
- Aanwezigen informeren naar de aanlanding van waterstof in Noord-Holland en de ambitie die uit het regioadvies volgt om in de Kop van Noord-Holland een waterstof hub te ontwikkelen. Welke capaciteit ziet de provincie voor zich en kunnen er meerdere waterstofverbindingen aanlanden in de Kop van Noord-Holland of moet er alsnog gespreid worden? Voor het Waterstofnetwerk op zee was een ringleiding van het landelijk waterstofnetwerk voorzien waarbij op twee punten ingevoed kan worden. Gezien de grote volumes lijkt invoeding van waterstof op verschillende plekken binnen een regio niet voor de hand liggend. Meerdere waterstof routes naar Eemshaven heeft niet de voorkeur voor Stichting de Noordzee. Die voorkeur gaat uit naar de midden corridor met een aanlanding bij Julianadorp. In 2025 is besloten om de verdere ontwikkeling van waterstofproductie op zee met vijf jaar te pauzeren.
- Aanwezigen concluderen dat Programma VAWOZ in belangrijke mate lijkt aan te sluiten op de ontvangen regioadviezen en de voorzittersbrief van het NZO. Dat mogelijke locaties voor converterstation vooral worden gezocht in en rondom industrielocaties is daar een goed voorbeeld van en maakt dat de initiële zorgen van natuurpartijen over de wijze waarop rekening wordt gehouden met natuurbelangen op zowel zee als of land grotendeels weggenomen zijn.

2.2 Conclusie

Op basis van de gevoerde gesprekken en de ontvangen adviezen lijkt in het VAWOZ-onderzoek recht te zijn gedaan aan de initiële zorgen en aandachtspunten van natuurpartijen

3 Noord-Nederland

Dit hoofdstuk is tot stand gekomen op basis van omgevingsgesprekken en onderzoeksrapporten in het kader van PAWOZ-Eemshaven en werksessies, omgevingsbijeenkomsten en gesprekken met omgevingspartijen in het kader van het vervolgonderzoek naar de tunnel variant.

3.1 Procesbeschrijving

Vooruitlopend op besluitvorming van het programma VAWOZ is het Programma Aansluiting Wind op Zee - Eemshaven (PAWOZ-Eemshaven) vastgesteld. In PAWOZ-Eemshaven onderzocht het ministerie van Klimaat en Groene Groei (nu ministerie van Economische Zaken en Klimaat), samen met de regio, de meest geschikte routes voor de aanlanding van Wind op Zee in Noord-Nederland. Daarbij werd gekeken naar mogelijke aanlandroutes voor windpark Doordewind en mogelijke toekomstige aanlandingen. Na het besluit van PAWOZ-Eemshaven op 16 juli 2025 zijn de routes voor mogelijke toekomstige aanlandingen na Doordewind onderdeel geworden van programma VAWOZ. Voor kabelroutes zijn dit de Oude Westereems route en de Tunnel route. Voor waterstofroutes zijn dit de Ameland Wantij route, de Zoutkamperlaag route en de Tunnel route.

3.1.1 Omgevingsproces in PAWOZ-Eemshaven

Vanaf de aankondiging van PAWOZ-Eemshaven in 2021 en het definitieve besluit in de zomer van 2025, is binnen PAWOZ-Eemshaven een uitgebreid participatieproces doorlopen met de regio¹. Op die manier is er zicht verkregen op verschillende belangen, vragen, zorgen en andere regionale ontwikkelingen. Deze inzichten zijn meegenomen in de besluitvorming van PAWOZ-Eemshaven. De aandachtspunten en adviezen die zijn gedeeld over de routes voor mogelijke toekomstige aanlandingen, worden meegenomen in de besluitvorming van Programma VAWOZ.

Hieronder volgt een korte opsomming van een aantal van de belangrijkste inzichten uit het omgevingsproces van PAWOZ-Eemshaven:

- Het belang van wind op zee voor de regionale ambities en economie wordt door de regio breed onderkend, ook voor de aanlanding van toekomstige windparken en de afspraken in 'Nij Begun' over de aanlanding van wind op zee.
- De regio heeft zorgen over mogelijke effecten op onder andere het Waddengebied en hoogwaardige landbouwgronden als gevolg van de aansluiting van windpark Doordewind via de Schiermonnikoog Wantij route. De regio heeft daarom een voorkeur voor de oostelijke routes uit PAWOZ-Eemshaven, te weten de Tunnel route en de Oude Westereems route.

¹ In het [participatieplan van PAWOZ-Eemshaven](#) is de wijze beschreven waarop overheden, bewoners, grondeigenaren, bedrijven en maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij het programma. Het [deelrapport Omgeving](#) van de Integrale Effectanalyse van PAWOZ-Eemshaven biedt een overzicht van de zorgen, wensen en belangen die vanuit de omgevingspartijen zijn ingebracht. In het [procesverslag](#) is een verantwoording gegeven van de wijze waarop het ministerie van KGG belanghebbenden heeft betrokken bij de opstelling van het Programma.

- De regio geeft daarbij het belang aan van het verder onderzoeken en uitwerken van de Tunnel route voor mogelijke toekomstige aansluitingen in Noord-Nederland, parallel aan de projectprocedure van de Schiermonnikoog Wantij route voor Doordewind.

3.1.2 Omgevingsproces regio Noord-Nederland in programma VAWOZ

In lijn met de toezegging van de minister van KGG op de wens en adviezen van verschillende omgevingspartijen in PAWOZ-Eemshaven, is in de zomer van 2025 de doorontwikkeling van de Tunnelroute gestart. Uit PAWOZ-Eemshaven blijkt dat de Tunnelroute een complexe route is. Om de haalbaarheid daarvan nader te bepalen, is meer onderzoek nodig. De rapporten in PAWOZ-Eemshaven gaven al richting voor het type vervolgonderzoek door de kennisleemtes te schetsen die helpen bij de inschatting van de haalbaarheid. Volgens de toezegging is erop ingezet om vanaf het eerste moment de doorontwikkeling in nauwe samenwerking met de regio te doen.

Kick-off vervolgfase Tunnel route

Om als Rijk en Regio een gezamenlijk beeld te vormen van de doorontwikkeling van de Tunnelroute, heeft op 11 september 2025 een Kick-off sessie plaatsgevonden voor omgevingspartijen. Verschillende organisaties hebben deelgenomen, zoals provincie Groningen, gemeente Het Hogeland, Waterschap Noorderzijlvest, Veiligheidsregio Groningen en Rijkswaterstaat. Tijdens deze bijeenkomst is teruggeblikt op wat er tot op dat moment was gedaan. Hierbij zijn de adviezen en reacties uit PAWOZ-Eemshaven op het vervolgproces voor de Tunnel route plenair met de aanwezigen besproken. De aanwezigen hebben vervolgens gereflecteerd op het gepresenteerde plan van aanpak voor de doorontwikkeling en aandachtspunten meegegeven. Aan de hand daarvan is het vervolgproces verder vormgegeven en is de organisatievorm van het vervolgonderzoek met Rijk en Regio vastgesteld. Ook zijn er toevoegingen gedaan die de doorontwikkeling vollediger maken. Zo is er op verzoek van de aanwezigen een extra werkgroep opgericht die de maakbaarheid van de tunnelroute onderzoekt. Tenslotte hebben deelnemers toegelicht wat zij als grootste risico's en mogelijke kansen zien. Zo werd de krappe marktcapaciteit voor de aanleg van grote infrastructuurprojecten als mogelijk risico op de planning ingebracht, en het behouden van een robuust concept voor meerdere modaliteiten als een kans. De inbreng van de deelnemers heeft vervolgens een plek gekregen binnen één van de werkgroepen.

Programmateam

Het belangrijkste overlegorgaan binnen de doorontwikkeling van de Tunnelroute is het Programmateam. Het programmateam ziet toe op de voortgang van het algehele proces. In het programmateam zijn naast het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) ook de provincie Groningen, TenneT, Gasunie, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Rijkswaterstaat vertegenwoordigd.

Werkgroepen

Onder het programmateam zijn verschillende werkgroepen opgestart (zoals de werkgroep intredepunt, werkgroep aanlandpunt en de werkgroep maakbaarheid). Daarnaast wordt er apart gesproken over de governance en financiering. De werkgroepen komen regelmatig bijeen en hebben als doel de Tunnel route verder uit te werken, risico's en alternatieven te onderzoeken en ontbrekende informatie uit te diepen. Per werkgroep zijn verschillende organisaties vertegenwoordigd. Zo nemen bijvoorbeeld provincie Groningen, gemeente Het Hogeland, TenneT en Gasunie deel aan werkgroep aanlandpunt en het ministerie van IenW en Rijkswaterstaat aan de werkgroep intredepunt. Daarnaast worden de gesprekken over governance en financiering gevoerd

met de provincie Groningen, TenneT, Gasunie, Rijkswaterstaat en de ACM. In de werkgroepen wordt gezamenlijk gewerkt aan onder andere een actualisatie van de planning en kosten en worden het aanlandings- en intredepunt onderzocht. Bij de gesprekken over governance en financiering wordt er gekeken naar mogelijke organisatievormen en bijbehorende financieringsconcepten. Voor alle werkgroepen geldt dat er een goede onderzoeksopzet ligt, doordat de (regionale) medeoverheden, Rijkswaterstaat en de netbeheerders actief meedenken en dit traject gezamenlijk vorm wordt geven.

Een-op-een gesprekken

Naast de afstemming binnen de werkgroepen zijn daar waar nodig ook een-op-een gesprekken gevoerd met omgevingspartijen. Zo heeft er bijvoorbeeld afstemming plaatsgevonden met gemeente Schiermonnikoog, Groningen Seaports, het Waterschap Noorderzijlvest, Noordgastransport en het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) over de manier waarop zij geïnformeerd en/of betrokken worden in het vervolgonderzoek en/of over mogelijke raakvlakken tussen lopende projecten en de werkgroepen over de Tunnel route.

Regionaal Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg

De laatste stand van zaken en de eerste resultaten uit het vervolgonderzoek van de Tunnel route – een actualisatie van de planning en raming – zijn begin februari 2026 besproken in het Regionaal Bestuurlijk Overleg van programma VAWOZ. De resultaten zijn in de aanloop naar het RBO met de regionale overheden gedeeld en besproken.

De regionale bestuurders hebben begrip voor de complexiteit van de Tunnelroute en kunnen de redenering over de geactualiseerde planning volgen. Daarbij worden wel zorgen geuit over de aanlandingsmogelijkheden in de toekomst in Noord-Nederland, gezien de inzichten ertoe leiden dat de route niet als voorkeursalternatief wordt beschouwd in programma VAWOZ. Hierbij wordt de koppeling gemaakt met de afspraken in 'Nij Begun', waarin staat dat 33% van de aanlandingen van wind op zee moet plaatsvinden in provincie Groningen.

Omgevingsbijeenkoms

Op 10 maart 2026 vond de Omgevingsbijeenkoms Doorontwikkeling Tunnel route plaats. Verschillende organisaties hebben deelgenomen, waaronder regionale en lokale overheden, Rijkswaterstaat, Veiligheidsregio Groningen, verschillende milieuorganisaties (onder andere Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Groningen en Groningerlandschap), LTO-Noord, Groningen Seaports en (energie)bedrijven (waaronder SBE, Noordgastransport en RWE). De bijeenkomst bestond uit twee delen. Tijdens het eerste deel zijn deelnemers geïnformeerd over de doorontwikkeling: de opzet en de inhoud van de onderzoeken en wanneer welke onderzoeksresultaten gedeeld worden. Ook was er ruimte voor het stellen van vragen en het delen van aandachtspunten. Zo gaf Natuurmonumenten het belang aan van het tijdig informeren van de milieuorganisaties over de onderzoeksresultaten van de doorontwikkeling en programma VAWOZ. Dit om deze organisaties op dezelfde vlieghoogte te brengen als de partijen die betrokken en geïnformeerd worden via het bestuurlijk spoor van programma VAWOZ.

Het tweede deel van de bijeenkomst bestond uit twee interactieve deelsessies over het in- en uitredepunt van de Tunnel route. Tijdens deze sessies zijn verschillende aandachtspunten en zorgen gedeeld, zoals aandacht voor natuur inclusief ontwerpen van het intredepunt, morfologische dynamiek rondom het intredepunt en de risicocontouren van vitale infrastructuur op het aanlandpunt. Daarnaast hebben deelnemers ook mogelijke koppelkansen aangekaart, zoals het combineren van werkzaamheden om overlast naar de omgeving te minderen en het zoveel mogelijk

aansluiten op bestaande ontwikkelingen en industrie. De verzamelde aandachtspunten, zorgen en koppelkansen worden waar mogelijk in het vervolgtraject en binnen de verschillende werkgroepen meegenomen. Tenslotte is deelnemers ook gevraagd hoe zij in het vervolg betrokken en geïnformeerd willen worden over de onderzoeksresultaten.

Vooruitblik Q2 en Q3 2026

Richting zomer 2026 zijn – naast de doorlopende activiteiten van het programmateam en de werkgroepen – ook verschillende omgevingsactiviteiten voorzien. Deze worden de komende periode nader ingevuld:

- Tot de terinzagelegging van programma VAWOZ worden een-op-een gesprekken met verschillende omgevingspartijen gevoerd. Met name de actualisatie van de kosten en de planning levert aanvullende informatie op. We vinden het belangrijk om een aantal partijen hierover te informeren vooruitlopend op de terinzagelegging. Ook wordt er een online informatiemoment georganiseerd door het ministerie van EZK om de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied bij te praten.
- In juni 2026 vindt, tijdens de terinzagelegging van het ontwerpprogramma, planMER en IEA van programma VAWOZ, een informatiebijeenkomst plaats in Roodeschool om omwonenden, betrokkenen en andere geïnteresseerde te informeren over het ontwerpprogramma VAWOZ. In het najaar wordt een Regionaal Ambtelijk Overleg en Bestuurlijk Overleg georganiseerd met de regionale overheden, om de resultaten van de doorontwikkeling van de Tunnel route te bespreken richting vaststelling van het programma VAWOZ. Deze onderzoeken betreffen het onderzoek naar het intredepunt op zee, het aanlandingspunt op land, de technische haalbaarheid en risico's en, de initiatiefnemer en governance en financiering. Ook worden de regionale omgevingspartijen geïnformeerd over de onderzoeksresultaten. In welke vorm dit exact plaatsvindt, wordt nog nader uitgewerkt.

3.2 Conclusie

Het omgevingsproces binnen regio Noord-Nederland is in een aantal opzichten anders dan het omgevingsproces dat wordt doorlopen binnen de andere regio's in programma VAWOZ. Dit komt bijvoorbeeld door het intensieve onderzoekstraject dat deels voorafgaand en parallel aan programma VAWOZ binnen PAWOZ-Eemshaven is doorlopen. Zoals beschreven in bovenstaand hoofdstuk, is in PAWOZ-Eemshaven ook een uitgebreid participatieproces doorlopen waarin de regio's hun zienswijzen en adviezen hebben gedeeld.

Sinds de afronding van PAWOZ-Eemshaven is - in lijn met de toezegging van de voormalig minister van KGG op de wens en adviezen van verschillende omgevingspartijen in PAWOZ-Eemshaven - de doorontwikkeling van de Tunnelroute gestart. Zoals in bovenstaand hoofdstuk toegelicht, wordt de doorontwikkeling ook weer in samenwerking met regionale organisaties uitgevoerd. Op deze manier is de regio betrokken in de onderzoeksoepzet en de uitvoering hiervan. Dit heeft geleid tot aanvullingen en aanpassingen in de onderzoekaankpak van het vervolgonderzoek.

Daarnaast hebben de betrokken regionale overheden in het kader van het regioadvies binnen het programma VAWOZ hun standpunten en adviezen nogmaals gedeeld. Deze komen (grotendeels) overeen met de belangrijkste standpunten uit het omgevingsproces van PAWOZ-Eemshaven, zoals beschreven onder hoofdstuk 3.1.1 van dit document. Daarbij geven de regionale overheden aan tevreden te zijn met hoe voortvarend de tunnelroute wordt opgepakt door het ministerie van

Klimaat en Groene Groei en de betrokken regionale organisaties. Voor een nadere beschrijving van het regioadvies wordt verwezen naar hoofdstuk 7.3 van het ontwerpprogramma.

Tijdens het Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg gaven de regionale overheden aanvullend aan zich zorgen te maken over de consequenties van de geactualiseerde planning en bijbehorende raming van de Tunnel route voor de alternatievenkeuze in programma VAWOZ, en daarmee de kansrijkheid van toekomstige aanlandingen in Noord-Nederland en de afspraken in Nij Begun.

4 Regio Noord-Holland

Het hoofdstuk regio Noord-Holland is tot stand gekomen op basis van werksessies en gesprekken met omgevingspartijen.

4.1 Procesbeschrijving

In de periode juli 2025 tot februari 2026 zijn in regio Noord-Holland verschillende bijeenkomsten in het kader van Programma VAWOZ georganiseerd. Ook vonden er verdiepende een-op-een overleggen met omgevingspartijen plaats. In de tussentijd zijn de medeoverheden, onder coördinatie van Provincie Noord-Holland, in de gelegenheid gesteld hun advies uit te brengen over Programma VAWOZ, in samenhang met project 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord. Hiertoe zijn de IEA en de planMER ter beschikking gesteld aan medeoverheden en heeft het projectteam van regio Noord-Holland, waar gewenst, een toelichting gegeven. Het definitieve regioadvies is op 3 december 2025 toegestuurd aan de minister van Klimaat en Groene Groei.

Onderstaand volgt een beschrijving van het participatieproces in genoemde periode en de belangrijkste bespreekpunten uit de verschillende overleggen. Relevante thema's die hieruit volgen, en die aanvullend zijn op het Deelrapport Omgeving zijn opgenomen in de tabel in paragraaf 4.2.

Ambtelijke en bestuurlijke overleggen

In de periode na juli 2025 zijn de ambtelijke overleggen gecontinueerd, voor zowel de Kop van Noord-Holland als Noord-Holland Zuid of voor de combinatie van beiden. Tijdens deze overleggen lag de nadruk op het duiden van de onderzoeksresultaten, zodat het kennisniveau van de medeoverheden goed genoeg was om hun bestuurders te informeren voor de totstandkoming van het regioadvies.

Bestuurlijk overleg 1 juli 2025

Tijdens een gecombineerd bestuurlijk overleg op 1 juli 2025, zijn zowel vanuit project 380 kV NNHN en Programma VAWOZ verdiepende presentaties gehouden over de onderzoeksuitkomsten van beide trajecten. Doel van dit bestuurlijk overleg was om de bestuurders van informatie te voorzien voor het opstellen van het gecombineerde regioadvies.

Overleggen omgevingspartijen

Voor enkele aanlandopties binnen Noord-Holland waren, buiten de georganiseerde informatiemomenten om, aanvullende overleggen gewenst. Zo is met de Dutch Datacenter Association (DDA) gesproken over de verdere vraagontwikkeling naar energie van datacenters in Nederland. Ook is gesproken over de mogelijkheden die datacenters zien om een bijdrage te leveren aan het oplossen van de problemen op het stroomnet, zoals het toepassen van flexibel vermogen, het gebruik van noodstroomvoorzieningen op waterstof of de inzet van batterijen et cetera.

Met waterstofproducent HYCC is gesproken over aansluitmogelijkheden op hoogspanningsstations A9-Zuid en Vijfhuizen en hoe dit zich verhoudt tot een mogelijke aanlanding vanuit Programma VAWOZ op deze stations. Ook is een mogelijk balancerend effect dat een aansluiting van een waterstoffabriek heeft ter sprake gekomen.

Met waterleidingbedrijf Puur Water en Natuur (PWN) en Provincie Noord-Holland is gesproken over de toekomst van de drinkwaterduinen Noord-Kennemerland in relatie tot een mogelijke aanlanding bij Castricum. Een kabel die aan land komt aan de kust bij Castricum, loopt vervolgens vlak langs deze (toekomstige) waterwingebieden. De aanleg van een kabel mag de strategische waterwingebieden niet hinderen.

Regiobeënkomen 380 kV NNHN en Programma VAWOZ

In september zijn twee regiobijeenkomsten georganiseerd door project 380 kV NNHN en Programma VAWOZ: één voor de regio Kop van Noord-Holland in de Grote Sint-Laurenskerk in Alkmaar en één in het Zaantheater in Zaandam voor regio Noord-Holland Zuid. Voor deze bijeenkomsten zijn professionele omgevingspartijen, dialoogpartners, raadsleden, statenleden en algemeen besturen uitgenodigd. Doel van de avonden was om de aanwezigen te informeren over de onderzoeksuitkomsten van de IEA van beide trajecten. Omdat het concept regioadvies ook aan raden, staten en algemeen besturen voorgelegd zou worden, konden raads- en statenleden zich tijdens deze bijeenkomsten laten informeren over de onderzoeksuitkomsten van beide trajecten.

Regioadvies

Het gecombineerd uitgevraagd regioadvies voor project 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord en Programma VAWOZ is op 19 december 2025 toegestuurd aan de minister van KGG. De belangrijkste adviezen vanuit medeoverheden en hoe hiermee rekening wordt gehouden in het Programma, is terug te lezen in hoofdstuk 7 van het Programmadocument.

Het regioadvies is door de meeste medeoverheden ondertekend, behalve door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Zaanstad en Alkmaar. Zij hebben een aanvullende reactie gestuurd aan de minister van KGG. Dit is eveneens terug te lezen in hoofdstuk 7 van het programmadocument.

Bestuurlijk overleg 4 februari 2026

Op woensdag 4 februari is een gezamenlijk bestuurlijk overleg gehouden voor bestuurders uit de Kop van Noord-Holland en Noord-Holland zuid. Tijdens dit overleg heeft de gedeputeerde een toelichting gegeven op het regioadvies en de gehanteerde principes bij de totstandkoming van het advies. Rijkswaterstaat heeft een toelichting gegeven op de hoofdpunten uit haar advies. Vanuit KGG is het landelijk en regionaal beeld van het programma toegelicht, waarbij ook de samenhang met de besluitvorming van project 380 kV NNHN aan bod is gekomen. Reacties vanuit bestuurders die relevant zijn voor dit addendum, gingen over een eerlijke verdeling lasten energie infrastructuur, compensatie, klimaatbestendige keuzes en ruimtelijke inpassing. Deze wensen zijn breder dan Programma VAWOZ en gelden ook voor andere projecten in de regio. Daarnaast is er een oproep gedaan om als Rijk de projecten zoveel mogelijk in samenhang te presenteren zodat bewoners goed een beeld kunnen vormen van wat er op de eigen regio af komt.

Optimalisering routeontwerp over terrein Tata Steel Nederland

Binnen Programma VAWOZ zijn routes over het terrein van Tata Steel Nederland onderzocht vanuit de aanlandzone Velsen-Noord – Heemskerk richting de 380kV stations Vijfhuizen, A9-Zuid, het zuidelijke station van 380kV NNHN en 150kV Velsen. Ook is een 700MW wisselstroom aanlanding op het 150kV station Velsen verkend. Voor beide verbindingen moet geconcludeerd worden dat deze pas gerealiseerd kunnen worden zodra de verduurzaming van Tata Steel Nederland gereed is. Omdat;

- 1) Er geen ruimte is voor de aanleg van kabel over het terrein van Tata Steel zolang de huidige installaties in bedrijf zijn.
- 2) Een 700 MW aansluiting pas mogelijk is als zowel de restgascentrales en de windparken afgekoppeld zijn. Momenteel wordt 150kV station Velsen gevoed door twee restgascentrales (van voorheen Vattenfall, nu van Tata Steel Nederland) en door windparken Amalia en Offshore Windpark Egmond aan Zee (OWEZ).

In het regioadvies is aangegeven dat de regio een route via Egmond aan Zee als terugvaloptie ziet voor als blijkt dat routes over het Tata Steel terrein echt niet mogelijk blijken te zijn. Daarom wordt door programma VAWOZ op dit moment nader verkend of een optimalisering van de routes over het Tata Steel terrein mogelijk is. Als onderdeel hiervan zijn verkennende gesprekken gevoerd met Shell en Eneco over of bij de ontmanteling van hun windparken op zee sprake is van een opruimplicht zodat hergebruik van hun kabeltracés (na ontmanteling) door de Zeestraat mogelijk is, zodat wellicht 'werk met werk' gemaakt kan worden. In het vervolg van deze studie naar optimalisaties zullen ook gemeenten en omgevingspartijen betrokken gaan worden.

In het proces om te komen tot een gezamenlijk regioadvies van project 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord en Programma VAWOZ, heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aangegeven niet te kunnen instemmen met de beoogde voorkeurslocatie in of nabij Agriport vanwege de hoge overstromingsdiepte van de Wieringermeer (ca. 4,5 meter). Naar aanleiding van de bezwaren van het hoogheemraadschap heeft de provincie aan Deltares gevraagd om een quickscan op te stellen over de noodzaak en wenselijkheid van het heroverwegen van de huidige dijknorm van de Wieringermeerdijk. Volgens het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is het niet nodig om op basis van de huidige waardeontwikkeling versneld een herevaluatie van de dijknormering te starten. Het hoogheemraadschap blijft bij haar standpunt dat bij de alternatieven afweging het aspect waterveiligheid een grotere rol moet spelen en dat er te snel getrechterd wordt naar een locatie in of nabij Agriport voor een nieuw 380kV-station en een converter. Zij wil graag eerst zien dat nader verkend wordt hoe alle waterveiligheid en water en bodemrichting als richtinggevend aspecten naar tevredenheid kunnen worden gecompenseerd of gemitigeerd, voordat kan worden overgegaan tot een locatiekeuze. De conclusie van IenW over de dijknormering en de eerdere ervaringen van TenneT, geeft EZK en TenneT voldoende vertrouwen dat in het vervolgonderzoek naar de exacte locatiekeuze er aanvullende maatregelen gevonden kunnen worden die de effecten van de hoge overstromingsdiepte kunnen mitigeren of compenseren.

In het regioadvies is ook gesteld dat men tot een integraal en samenhangend ontwikkelproces voor Agriport A7 en de Wieringermeer wil komen met specifieke aandacht hierbij voor de locatie van het 380kV station en de converter. Het middel om hiertoe te komen is een ontwerp onderzoek. Daarom wordt op dit moment samen met de provincie Noord-Holland, EZK, het hoogheemraadschap en gemeenten verder uitgewerkt hoe het vervolgonderzoek naar de exacte locatie voor het nieuwe 380kV-station en het converter (inclusief de aanvullende maatregelen voor de overstromingsdiepte) onderdeel kan worden naar een breder ontwerp onderzoek naar de verdere ontwikkeling en inpassing van het bedrijventerrein van Agriport A7.

4.2 Conclusie

Sinds juli 2025 zijn er verschillende participatieactiviteiten met de omgeving georganiseerd en hebben een-op-een gespreken met omgevingspartijen plaatsgevonden. Dit heeft deels geleid tot nieuwe inzichten en had ook tot doel om het kennisniveau van omgevingspartijen op peil te krijgen. Daarnaast heeft het regioadvies en het bestuurlijk overleg van 4 februari geleid tot diverse vervolgacties om de opgestelde voorkeursalternatieven te kunnen aanscherpen. De belangrijkste zijn:

- Scherp krijgen van de noodzaak van een evaluatie van de dijknorm van de Wieringermeerdijk plus bepalen van het vervolgproces van locatiekeuzes voor zowel converter als 380kV-station, inclusief aanvullende maatregelen om de waterveiligheid te kunnen borgen.
- Optimaliseren van de route over het terrein van Tata Steel Nederland om zo te kunnen beoordelen of deze routes echt niet kunnen of niet gewenst zijn door de omgeving of dat er wellicht toch een kansrijke route te verzinnen is.

5 Regio Zuid-Holland

Het hoofdstuk regio Zuid-Holland is tot stand gekomen op basis van werksessies en gesprekken met omgevingspartijen.

5.1 Procesbeschrijving

Op basis van de onderzoeksresultaten in de Integrale Effectanalyse (IEA) en het proces richting het regioadvies is vanaf de zomer 2025 steeds duidelijker geworden dat het voor Programma VAWOZ in Zuid-Holland logisch lijkt om rekening te houden met een voorkeursalternatief (VKA) Europoort, met een aanlanding in Hoek van Holland. Om direct belanghebbenden hierover tijdig zorgvuldig te informeren en te betrekken, hebben in Hoek van Holland participatieactiviteiten plaatsgevonden, ook in combinatie met andere projecten (waaronder Kernenergie), om gebiedskennis, zorgen en randvoorwaarden op te halen.

Overleggen omgevingspartijen

Mede op advies van de gemeente Rotterdam en in afstemming met het regionale projectteam, is actief contact gezocht met de dorpsraad Hoek van Holland. In verschillende gesprekken geeft de dorpsraad aan goed betrokken te willen zijn bij de plannen en projecten rondom het havengebied en in het bijzonder met betrekking tot mogelijke gevolgen op het gebied van geluid, vervuiling en cumulatie van ontwikkelingen. Daarnaast vraagt de dorpsraad om een concreet perspectief op versterking van de leefbaarheid, bijvoorbeeld via investeringen in toerisme en het ontwikkelen van een gebiedsvisie.

Op 18 september 2025 zijn tijdens het overleg Kleine Kernen deze punten verder besproken. Met de dorpsraad is afgesproken dat zij worden geïnformeerd over het regioadvies. Ook is afgesproken dat in de loop van 2026 (na de gemeenteraads- en dorpsraadverkiezingen) wordt besproken hoe de dorpsraad en de inwoners van Hoek van Holland verder te betrekken in het vervolgproces. Daarnaast is er contact met de Ondernemersvereniging Hoek van Holland. Tijdens een bijeenkomst met het bestuur van de ondernemersvereniging is vooral benadrukt dat de ondernemers behoefte hebben aan duidelijkheid over de planning, duur, overlast en mogelijke gebruiksbependingen van de kabelaanlanding. Daarnaast vragen zij om een integrale afweging van alle ontwikkelingen in en rond Hoek van Holland, inclusief cumulatieve effecten op bereikbaarheid, leefbaarheid, stikstof en toekomstige ontwikkelmogelijkheden. Ook is gevraagd om goede afstemming met de haven en tijdige vastlegging van ondernemersbelangen in het vervolgproces (projectprocedure).

Samen met andere projecten, voert Programma VAWOZ gesprekken met natuur- en milieuorganisaties en (Z)LTO. In deze overleggen geeft VAWOZ een update over de stand van zaken en de planning rondom terinzageleggingsperioden. En is er ruimte voor vragen over de inhoud en het proces. Andersom geven partijen aan hoe hun achterban het beste betrokken kan worden en aan welke informatie behoefte is.

Daarnaast vindt frequent afstemming plaats tussen verschillende nationale energieprojecten in Zuid-Holland, vanwege de inhoudelijke, ruimtelijke en procedurele samenhang tussen deze trajecten, zoals Kernenergie, Nederwiek 3, Waterstofnetwerk Nederland en de Delta Rhine Corridor. Er is ook afstemming met NOVEX Rotterdamse haven. Het havenbedrijf Rotterdam en de gemeente

Rotterdam zijn hierin belangrijke gesprekspartners, gezien de centrale rol in de ruimtelijke ontwikkeling en het functioneren van het havengebied.

Met en over Coöperatie Delta21 heeft (ambtelijk) contact plaatsgevonden over hun initiatief voor een 'valmeer' voor energieopslag en de mogelijke relatie met toekomstige ontwikkelingen in het havengebied en de aanlandingen. Delta21 heeft daarbij aandacht gevraagd voor de mogelijke invloed van het project op netcongestie en kabelroutes en verzocht hierover met betrokken ambtenaren in gesprek te gaan.

Ambtelijk en bestuurlijk overleg

In juni en juli 2025 zijn de ambtelijke en bestuurlijke overleggen voortgezet om de onderzoeksresultaten van de integrale effectanalyse (IEA) toe te lichten en medeoverheden voldoende in positie te brengen voor het opstellen van het regioadvies. In januari 2026 heeft een volgend ambtelijk en bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Tijdens deze overleggen werd een appreciatie gegeven op het advies van de regio, en het advies van Rijkswaterstaat. Daarnaast werd stilgestaan bij het landelijke beeld van Programma VAWOZ en het vervolgproces. In maart 2026 heeft ter afronding van het ontwerpprogramma een landelijk bestuurlijk overleg VAWOZ plaatsgevonden.

Regioadvies

Het regioadvies Zuid-Holland is in december 2025 ontvangen door het ministerie. Dit advies is onder coördinatie van de provincie Zuid-Holland tot stand gekomen en is nadrukkelijk betrokken bij het opstellen van het voorkeursalternatief Europoort.

5.2 Conclusie

Het omgevingsproces in de periode juli 2025 tot februari 2026 heeft niet geleid tot nieuwe inzichten ten opzichte van de thema's zoals opgenomen in de concluderende paragraaf van het Deelrapport Omgeving.

6 Regio Noord-Brabant

Voor het schrijven van hoofdstuk regio Noord-Brabant, is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: verslagen van overleggen en aantekeningen van gesprekken met omgevingspartijen.

6.1 Procesbeschrijving

In juni 2025 zijn de IEA en plan-MER gedeeld met de regionale partijen ten behoeve van het opstellen van het regioadvies. Voor de mogelijke aanlandingen in Moerdijk bestond deze groep uit zowel Noord-Brabantse als Zuid-Hollandse regiopartijen. De reden hiervoor is dat de routealternatieven richting Moerdijk over Zuid-Hollandse gronden gaan, terwijl de zoeklocaties voor de converterstations in Noord-Brabant zijn gesitueerd. De partijen en de aandachtspunten die in dit hoofdstuk worden beschreven, hebben daarom betrekking op Noord-Brabant en/of Zuid-Holland.

In de periode na juni 2025 – juli 2025 tot maart 2026 – is de omgeving op verschillende wijzen verder geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen Programma VAWOZ. Tijdens deze ontmoetingen zijn eveneens geluiden opgehaald uit de omgeving. Waar mogelijk en nodig is deze informatie verwerkt in de stukken die na de IEA en plan-MER zijn opgesteld. Onderstaand volgt een beschrijving van het participatieproces in de bovengenoemde periode en de belangrijkste bespreekpunten uit de verschillende communicatiemomenten.

Brugnotities

De mogelijke aanlandingen van wind op zee in Moerdijk hebben veel raakvlakken met andere (energie)projecten in de regio Moerdijk, waaronder het project Net op Zee Nederwiek 3 (NW3) en het project 380/150/20 kV Port of Moerdijk (POM). De onderzoeksresultaten over de routealternatieven die binnen NW3 worden onderzocht, worden meegenomen in Programma VAWOZ. Doordat de mogelijke aanlanding(en) van Programma VAWOZ in Moerdijk moeten worden aangesloten op POM, heeft de locatiekeuze van POM invloed op de locatiekeuze en kabelroutes van VAWOZ.

Na de afronding van de IEA en plan-MER van Programma VAWOZ zijn de processen van de projecten NW3 en POM doorgegaan. Daar waar aanvullende informatie uit deze projecten nieuwe inzichten bood voor VAWOZ, zijn deze tot en met Q3 van 2025 opgeschreven in de Brugnotitie POM en de Brugnotitie NW3. Beide brugnotities dienen dus als aanvullende informatie op de IEA en plan-MER van Programma VAWOZ, voor de aanlanding(en) in Moerdijk.

Brugnotitie POM

In de Brugnotitie POM wordt de samenhang tussen POM en Programma VAWOZ uiteengezet. Vervolgens wordt beschreven welke locatie-combinaties tussen POM en pVAWOZ mogelijk zijn, en welke uitdagingen iedere combinatie met zich meebrengt. Een tussentijdse versie van de Brugnotitie is met de desbetreffende regiopartijen besproken op 28 augustus 2025. Vanuit de regiopartijen werd aandacht gevraagd voor de ontwikkelrichtingen die in het kader van Powerport regio Moerdijk worden onderzocht. Hier is in de definitieve versie gehoor aan gegeven. Op 9 september 2025 is de definitieve versie van de Brugnotitie POM overgedragen aan de regiopartijen. De definitieve versie van de Brugnotitie POM is bijgevoegd als bijlage van het ontwerpprogramma.

Brugnotitie NW3

De Brugnotitie NW3 geeft een duiding aan de lopende onderzoeken van NW3 in het licht van VAWOZ. Het gaat hierbij voornamelijk om aanvullende informatie over het routealternatief Binnenwateren. De definitieve versie van de Brugnotitie NW3 is op 30 oktober 2025, tijdens het ambtelijk overleg, overgedragen aan de regiopartijen. Op dit moment zijn de onderzoeken van NW3 nog niet afgerond. Dit betekent dat er in de Brugnotitie NW3 geen definitieve conclusies zijn getrokken.

Ambtelijk en Bestuurlijk overleg

Op 30 oktober 2025 vond het ambtelijk overleg Noord-Brabant plaats. Hierbij waren ook de betrokken Zuid-Hollandse partijen uitgenodigd. Aangezien de Brugnotitie POM al eerder was overgedragen, lag tijdens dit overleg de nadruk op de Brugnotitie NW3. Hierbij werd de inhoud van de brugnotitie toegelicht, maar eveneens aangegeven welke vragen (nog) onbeantwoord blijven. Daarnaast werd er vooruitgekeken op het bestuurlijk overleg en de totstandkoming van het regioadvies.

In navolging op het ambtelijk overleg, vond op 12 november 2025 het bestuurlijk overleg Noord-Brabant plaats. Ook hier waren de betrokken Zuid-Hollandse partijen bij aanwezig. Tijdens dit overleg werd een toelichting gegeven op de Brugnotitie POM en Brugnotitie NW3. Hierbij werd ook stilgestaan bij de laatste ontwikkelingen van de Powerport regio Moerdijk. De regio benadrukte nogmaals de verschillende afhankelijkheden waarmee VAWOZ te maken heeft, en pleit ervoor een integrale benadering te behouden.

Op 20 januari en 5 februari 2026 hebben ambtelijke respectievelijk bestuurlijke overleggen voor Noord-Brabant (inclusief Zuid-Hollandse partijen) plaatsgevonden. Tijdens deze overleggen werd een appreciatie gegeven op het advies van de regio, en het advies van Rijkswaterstaat. Daarnaast werd stilgestaan bij het landelijk beeld van VAWOZ en het vervolgproces. In maart 2026 heeft ter afronding van het ontwerpprogramma het landelijke bestuurlijk overleg VAWOZ plaatsgevonden.

In de daaropvolgende periode stond de voorbereiding op de terinzagelegging, en de terinzagelegging zelf, van het ontwerpprogramma VAWOZ centraal. In deze periode zijn nieuwe communicatiemomenten georganiseerd waarbij de omgeving werd geïnformeerd over de onderzoeksresultaten van VAWOZ en het ontwerpprogramma. Daarnaast krijgt de omgeving de mogelijkheid om tijdens de periode van de terinzagelegging hun beelden, zorgen en opmerkingen terug te leggen bij VAWOZ, voordat het programma definitief wordt vastgesteld.

Informatiebijeenkomsten

Van 5 september tot en met 16 oktober 2025 lag het Voornemen en Voorstel voor Participatie, het Participatieplan en de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau van het project Delta Rhine Corridor-west ter inzage. Op 2 oktober was hierover een informatiebijeenkomst in Zevenbergen, Moerdijk. Bij deze bijeenkomsten waren ook andere raakvlakprojecten vanuit het Rijk, waaronder Programma VAWOZ, aanwezig. Tijdens deze bijeenkomst zijn verschillende gesprekken gevoerd met de omgeving over hun vragen betreffende Programma VAWOZ. Deze vragen gingen voornamelijk over wat VAWOZ precies inhoudt, hoe het proces in elkaar zit en wat voor gevolgen een aanlanding kan hebben voor de omgeving.

In aanloop naar deze informatiebijeenkomst heeft Programma VAWOZ alle stads- en dorpsstafels van de gemeente Moerdijk expliciet uitgenodigd om bij deze informatiebijeenkomst aanwezig te zijn. Dit

als antwoord op het verzoek vanuit de stads- en dorpstafels om alle energieprojecten vanuit het Rijk in één keer te kunnen bespreken. Deze behoefte werd uitgesproken tijdens het overleg dat Programma VAWOZ samen met POM met de stads- en dorpstafels heeft gehouden op 7 april 2025.

Overleggen met Omgevingspartijen

Samen met een aantal andere raakvlakprojecten worden regelmatig gesprekken gevoerd met (Z)LTO. Tijdens deze overleggen brengt Programma VAWOZ (Z)LTO op de hoogte van de stand van zaken, en worden inhoudelijke en procesmatige vragen beantwoord. Daarnaast voorziet (Z)LTO VAWOZ van nieuwe inzichten op het gebied van omgevingsmanagement en communicatie richting agrariërs. Zo is aangegeven dat er vanuit agrariërs behoefte is om naast een informatiemarkt ook in een meer gezamenlijke communicatievorm een gesprek te organiseren, waarbij men kan leren van elkaars vragen, en informatie kan uitwisselen met gelijkgestemden.

Regioadvies

Op 19 december 2025 was de deadline voor alle regio's voor het toesturen van hun regioadvies. Op 17 december 2025 heeft het Ministerie van KGG het regioadvies van Noord-Brabant ontvangen. Dit advies is in gezamenlijkheid opgesteld door de Noord-Brabantse en Zuid-Hollandse regiopartijen en betreft informatie over zowel de kabelroutes en zoekgebieden voor converterstations als de zoekgebieden voor grootschalige elektrolyse. Deze informatie is meegenomen bij het opstellen van het VKA Moerdijk in het programmadocument.

6.2 Conclusie

Na de oplevering van het IEA en plan-MER aan de regiopartijen, heeft de communicatie richting de omgeving niet stilgestaan. Wel is deze in een andere fase gekomen waarbij er vooral werd gesproken met de partijen die betrokken waren bij het regioadvies. Hierbij zijn geen nieuwe inzichten naar voren gekomen. Wel is nogmaals aandacht gevraagd voor de integraliteit van de energieprojecten en de ontwikkelingen die op andere tafels spelen. Hier is in het Deelrapport Omgeving en de brugnotities al aandacht aan besteed. In de fase na februari 2026, richting de terinzagelegging van mei 2026, is de communicatie vanuit VAWOZ meer uitgebreid, waarbij de bredere omgeving een centrale plek heeft gekregen.

7 Regio Zeeland

Voor het schrijven hoofdstuk regio Zeeland, is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: verslagen van werksessies en aantekeningen van gesprekken met omgevingspartijen.

7.1 Procesbeschrijving

In juni 2025 zijn de IEA en plan-MER gedeeld met de regionale partijen. Daarbij is de uitvraag gedaan voor het opstellen van een regioadvies. De provincie Zeeland trok dit proces waarin de betrokken gemeenten en het waterschap Scheldestromen betrokken zijn. Rijkswaterstaat heeft vervolgens ook een advies uitgebracht op de uitgebrachte onderzoeken. Het regioadvies is al in oktober opgeleverd. De contacten die vanuit KGG en TenneT met omgevingspartijen, waaronder dorpsraden, plaatsvinden liepen deze periode door.

Integrale projectaanpak (IPA)

In de omgeving is er behoefte om samenhang te zien tussen de verschillende energieprojecten. Zowel qua besluitvorming, mogelijkheden tot inspraak, en impact op de omgeving. Meest directe samenhang zit tussen projecten 380kV Zeeuws-Vlaanderen, locatiestudie nieuwbouw kernenergie en VAWOZ. Hier is afgelopen maanden verder aan gewerkt. Voor besluitvorming bij bestuurders konden hierdoor scenario's worden voorbereid. Via brugnotities is in beeld gebracht wat een besluit over het ene project betekent voor de andere twee.

Ambtelijk en Bestuurlijk overleg

Ambtelijk en bestuurlijke ontmoetingen gingen deze periode door. Inclusief de interactie tussen de procedures van 380kV en nieuwbouw kernenergie en hoe de regio hierin betrokken werd. Op 27 augustus vond, in samenwerking met TenneT, een locatiebezoek plaats georganiseerd voor het AO in het bezoekerscentrum voor de aanlandingen bij de Veerse Gatdam, IJmuiden Ver Alpha en Nederwiek 1. 5 september vond een dergelijk bezoek plaats met het bestuurlijk overleg Zeeland. Juist op dat moment werden er boringen uitgevoerd. Dat gaf een goed gevoel bij de omvang en impact van een dergelijk project.

Overleg Vlaamse stakeholders

Op 5 november is er een overleg geweest met de Vlaamse stakeholders, Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit, departement MOW, Port of Antwerp en VNSC. Een concluderend overleg waarin toegelicht werd welke routes onderzocht zijn en hoe de belangen van deze partijen daarin betrokken zijn.

Overleg grondeigenaren en ZLTO

In de polders bij Biervliet, in Zeeuws-Vlaanderen, is intensief overleg met burgers en bedrijven in het kader van omgevingsmanagement voor de projecten 380kV en nieuwbouw kernenergie. Dat betreft een huidig landbouwgebied. In de gesprekken worden ook de mogelijke locaties en tracés voor VAWOZ betrokken en de mogelijke impact op het agrarisch belang. Er blijken ook veel vragen over de gewijzigde wetten om energieprojecten te kunnen versnellen. Waaronder aanpassing rond de gedoogplicht voor onderzoeken en metingen.

7.2 Conclusie

Gesprekken hebben geleid tot brede consensus over het door de regio uitgebrachte advies wat betreft voorkeurstracé. Dat bleek goed in lijn met advies van Rijkswaterstaat en de Vlaamse belangen.